

Akwụkwọ Daniel - Nke Iri Itoolu na Otu

Ikpughe Osimiri Amụma: Njem Site n'Ichoputa Njiko Dị n'Etiti Mmeghari nke Qhuhu Daniel

Jeff Pippenger
2024-02-24

Ihe omuma e kpughere mgbe mmeghari nke mmuo ozi mbu na-anochi anya ya site n'ohu Osimiri Ulai n'akwukwo Daniel. Ohu ahụ na-anochi anya isi nke asaa, nke asato na nke itoolu nke Daniel, ma ihe omuma e kpughere mgbe mmeghari nke mmuo ozi nke ato na-anochi anya ya site n'ohu Osimiri Hiddekel, nke na-anochi anya isi nke iri, nke iri na otu na nke iri na abuo. Njiko di n'etiti mmeghari abuo ahụ bara uba. Mmeghari abuo ahụ ejikotara onu site n'otu nari afo iri abuo na isii site n'inupu isi nke 1863 ruo n'oge ogwugwu na 1989.

Ma oge ogwugwu abuo ahụ, n'ime mmeghari nke o bula, ka "oge asaa" nke Levitikos iri abuo na isii na-akara. Ikpere arusi, ma emesia papalisim, azoputala ebe nsọ na usuu ndi ahụ ruo mgbe oge ogwugwu bira n'afọ 1798. Site n'inupu isi nke 1863 ruo 1989, e nweela izopu ukwu ime mmuo, dika aru aru ano nke Ezekiel isi nke asato na-anochi anya ya.

Afo iri ano na isii ahụ, site na njedebe nke iwe mbu ruo na njedebe nke iwe ikpeazu n'afọ 1844, nke Kraist wuru n'ime ha ulo nsọ nke mmuo, nke O bira na mberede n'ime ya n'October 22, 1844, yiri oge ogwugwu ahụ nke malitere n'afọ 1989 ruo n'iwu Sode na-abia ngwa ngwa, mgbe Kraist na-ewukwa ozọ ulo nsọ nke mmuo, nke O ga-abia na mberede n'ime ya n'oge nke nnukwu ala oma jijiji nke Mkpughe isi nke iri na otu.

Mgbe mmuo-ozu nke ato biarutere n'afọ 1844, Onye-Ozi nke Ogbugba-ndu ahụ putara na mberede iji sachapu umu Levi; ma ka o na-erule afọ 1863, ndi Levi ahụ na-ekwesighi ntukwasị obi juru ozi Mozis nke Elaija wetara, ma tugharia gawa ikpafu n'ozara. N'ime usoro ule ahụ, "ndi na-ewu ulo" ga-emecha ju "nkume nkuku" nke "ugboro asaa," ma si n'otu Philadelphia gafee ruo n'ulo-nzukọ Laodisia. N'ubochi ikpeazu, mgbe Onye-Ozi nke Ogbugba-ndu ahụ ga-abia na mberede n'ulo nsọ Ya, n'oge iwu ubochi Sode na-abia n'oge na-adighi anya, O ga-eji ndi Levi kwesiri ntukwasị obi kpo igwe aturu Ya nke ozọ. Ndi kwesiri ntukwasị obi nke ubochi ikpeazu ga-esitewo n'"ulo-nzukọ" Laodisia gafee ruo n'"otu" Philadelphia.

Mmeghari nke mmuo ozi mbu biputara ozi ya e mere n'usoro iwu afo nari abuo na iri abuo ka e biputachara Baijul King James, mmeghari nke mmuo ozi nke ato kwa biputara ozi ya e mere n'usoro iwu afo nari abuo na iri abuo ka e biputachara Nkwuputa Nnwere Onwe. Ozi e mere n'usoro iwu nke mmeghari abuo ahụ nwetara ike site n'imezu amuma banyere Islam, nke e jiri nridata nke mmuo ozi gosi. Obibia nke mmuo ozi ahụ kowara mmalite nke "arumuka" nke Habakuk isi nke abuo, ma duru gaa n'ibiputa tebul Habakuk.

Ozi nke e nyere ike nke e ji tebul Habakuk nochie anya dugara n'ikuda mmuo, nke mepere oge ichere, nke dugara n'ozu nke Mkpu Etiti Abali, nke mechara site n'imezu ozi nke Mkpu Etiti Abali. Ihe ndi yiri ibe ha di n'etiti mmeghari abuo ahụ bu ihe akaebe doro anya nye ndi horo ihu, na ihe

niile dị n'akụkọ ihe mere eme nke ndị Miller jikọtara na, ma na-emeghachi onwe ha n'akụkọ ihe mere eme nke otu narị puku iri anọ na anọ. A na-anọchi oge nke mmiri ikpeazụ n'ụdị na mmegharị ndị Miller, a na-emezukwa ya n'ime mmegharị Future for America. Ugboro ugboro mkpali sitere n'elu na-agwa ndị dị njikere ịnụ na naanị ndị na-amata mmiri ikpeazụ ka ga-anata ya.

Oge ahụ, ngaghari ahụ, na ozi nke mmiri ozuzo ikpeazụ, a na-anọchi ha nile anya n'akụkọ ihe mere eme nke ndị Millerite, ma okwu ahụ bụ “mata” na-anọchi anya ịhụ ihe ị hụworo mbụ. Naanị ụzọ isi hụ oge ahụ, ngaghari ahụ, na ozi nke mmiri ozuzo ikpeazụ bụ ịmata na e gosila ya n'ihe atụ n'akụkọ ihe mere eme nke ndị Millerite. E gosikwara ya n'ime ngaghari mmegharị nsọ ndị ọzọ. Ngaghari Millerite bụ ngaghari mmalite nke na-anọchi anya ngaghari njedebe, ya mere o nwere ọtụtụ ntụaka kpomkwem kari ngaghari mmegharị ndị gara aga. O nwekwara akara nke Alfa na Omega, Onye na-egosi mgbe niile njedebe nke ihe site ná mmalite nke ihe.

N'ime mmegharị Millerite ka e debere ntọala ndị ahụ, ma ogidi etiti ya bụ Daniel isi nke asatọ, amaokwu nke iri na atọ na nke iri na anọ. Amaara m na Nwanyị White na-akọwa amaokwu nke iri na anọ dika ogidi etiti na ntọala, ma eziokwu bụ na amaokwu nke iri na anọ bụ azịza nye ajuju nke amaokwu nke iri na atọ. Azịza enweghị ihe ọ putara ma ọ buru na aghotaghị ajuju nke na-akpalite azịza ahụ. Amaokwu nke iri na atọ na-akọwa ọhụ nke ịzoda ihe n'ala n'izoputa ya n'okpuru ụkwụ, nke ike abụọ na-emebi emebi mezuru, ma amaokwu nke iri na anọ bụ ọhụ nke Kraịst n'iweghachi ụlọ nsọ na usuu ndị e zọdara n'okpuru ụkwụ. Ọhụ abụọ ahụ jikọtara onwe ha ozugbo site n'ihe gbara ya gburugburu, site n'usoro asụsụ, na site n'aka Palmoni, Onye Onuogu Ebube ahụ.

E jiri William Miller choputa eziokwu ndị bụ ntọala, nke bụ Daniel isi nke asatọ, amaokwu nke iri na atọ na nke iri na anọ. Akpukpo-ola mbụ ọ choputara bụ “oge asaa” nke na-anọchi anya izopia n'okpuru ụkwụ e kwuru n'amaokwu nke iri na atọ, ma usoro nke ọ wukwasiri ihe owuwu amuma ya niile n'elu ya bụ ụkpuru nke “ike abụọ ndị na-eme ka ebe buru ịtoğboro n'efu” nke e gosiputara n'amaokwu nke iri na atọ. Miller kowara nke oma na “ihe a na-achụ kwa ụbọchi” bụ ihe arụ nke amaokwu nke iri na atọ bụ ikpere arụsị, nakwa na mmehie nke ike na-eme ka ebe buru ịtoğboro n'efu bụ ọchichi ndị poopu. N'echiche a, “ntọala” nke usoro Miller, na “ntọala” nke ntọala ahụ na ogidi etiti, bụ nghota ahụ na “ihe a na-achụ kwa ụbọchi” dị n'isi nke asatọ nochiri anya ikpere arụsị. Ntọala nke mmụba nke ihe omuma sitere n'akụkọ ihe mere eme nke ndị Millerite bụ na “ihe a na-achụ kwa ụbọchi,” nke Daniel isi nke asatọ, bụ ikpere arụsị, ma mmụọ nsọ kpachara anya ikowaputa na “ndị ahụ kposara mkpu awa ikpe ahụ nwere ezi nghota banyere ihe a na-achụ kwa ụbọchi.”

Ntọala nke ihè a nochiri anya dika “mmụba nke ihe omuma” n'oge ogwugwu na 1989, bukwa “kwa ụbọchi.” O bụ nanị ihe atụ ọzọ nke myiriita nsọ nke Chineke. Iji amata mmụba nke ihe omuma a nochiri anya ya n'amaokwu isi ikpeazụ nke Daniel isi nke iri na otu, a chorọ itinye n'oru ihe odide Ellen White. N'ihe odide ya, ọ na-egosi na akụkọ ihe mere eme nke amaokwu nke iri atọ na otu nke Daniel isi nke iri na otu ga-emegharị ọzọ n'amaokwu ikpeazụ nke Daniel isi nke iri na otu. Ewezuga ntụaka ahụ sitere n'mmụọ nsọ, ighota akụkọ ihe mere eme ahụ yiri ibe ya n'etiti amaokwu nke iri atọ na otu na amaokwu nke iri anọ na nke iri anọ na otu ga-abu oru siri nnoo ike kari.

“Kwa ụbọchị” n’akwụkwọ Daniel na-anọchi anya ikpere arụsi, ọ bụkwa ntọala nke ntọala nye ndị Millerite, ma burukwa ntọala nke ozi ahụ nye ngaghari nke otu nari puku na iri anọ na anọ. Ọ bụkwa eziokwu ahụ e ji ụma mee ka ọ buru njehie site n’“ughā” e webatara n’ogbo nke atọ nke Adventizim Laodisia, nke e ji ihe aru nke atọ, ya bụ “umu nwanyị na-akwa akwá n’ihi Tammuz,” n’Ezikiel isi nke asatọ, kowaa, nakwa nkwenye-ikwekorita nke ụka nke atọ nke Pegamos na-anọchi anya ya.

Nduzi nke Chukwu nke na-eduzi oru nke “nke kwa ụbọchị” di ka okwu a na-atule n’oge mmiri ozuzo ikpeazu ahụ di itunanya nke ukwu, ma gafee ike mmadu ikeputa ya. A na-egosi ogbo nke anọ nke Adventism Laodisia di ka ndi na-akpo isiala nye anyanwu, si otu a na-anochi anya nnabata nke akara nke anu ohia ahụ. Nwanyị White na-akowa na inata akara ahụ bu ibata n’otu uche ahụ di ka nke anu ohia ahụ, nakwa na ndi na-abanye n’ogba aghara banyere ihe antikraist putara, n’ikpeazu ga-ejedebe n’akuku nwoke ahụ nke mmehie. A na-anochi anya ihe ndi a niile site n’aka ndi okenye nwoke ndi ahụ di na Jerusalem n’Isi nke asatọ nke Ezekiel.

N’ogbo nke atọ na nke anọ Chineke na-ekpe ndi kporo Ya asi ikpe, a na-emekwa ikpe ahụ n’oge otu igwe ozọ na-anata akara kwado Chineke. Akuku Akwukwo Nso ahụ nke nyere William Miller ihe o chorọ iji mata na o bu Rom nke ndi ogọ mmuo ka e gosiri di ka “ihe a na-eme kwa ụbọchị” n’akwukwo Daniel, bukwa njirimara kachasi kpomkwem nke nwoke mmehie ahụ, onye ndi ikom ochie na-akpo isiala nye ya n’isi nke asatọ nke Ezekiel. Isi ahụ na-akowaputa poopu nke ike nke abuo na-eme ka ebe ghoo ihe togboro n’efu, ma n’otu oge ahụ na-akowaputakwa ikpere arusi nke ike mbu na-eme ka ebe ghoo ihe togboro n’efu. Eziokwu nke bu isiokwu nke akuku ahụ bu oru Rom nke ndi ogọ mmuo, onye na 2 Thessalonians bu ike ahụ nke na-egbochi ochichi poopu irigoro n’ocheeze ruo n’afọ 538.

“Ihe a na-akpo ‘daily’” nke bu eziokwu nkume-ntala Miller, nke nyere ya ohere iwulite ukuru amuma dabere n’ike abuo na-ebibi emebi nke na-azoda ebe nso na usuu ndi agha, bu eziokwu ahụ Pol kowara di ka eziokwu a juru aju, nke na-ewetara aghughu siri ike n’elu ndi na-adighi ahụ eziokwu ahụ n’anya n’ubochi ikpeazu. N’idakorita na akuko ihe mere eme ndi yiri ibe ha, otu eziokwu ahụ ahụ kpomkwem, nke bu eziokwu nkume-ntala, nyere Future for America ohere iwulite ukuru amuma banyere njiko ikpeazu nke akuku atọ n’ubochi ikpeazu.

Ọ bughị naani nke ahụ, kama eziokwu ahụ bu isi, nke bu eziokwu bu isi maka akuko ihe mere eme abuo ahụ yiri ibe ha, ka e mere ka o buru “ughā” ahụ nke ghoro njehie ntala na aghughu siri ike nke Pol, di ka ntala usoro ozi “udo na nchekwa” ugha nke mmiri ozuzo ikpeazu ugha, nke ndi ikom ahụ na-ekwusa—ndi na-agaghizi ebuli olu ha ozọ ma gosi ndi nke Chineke mmehie ha. “Ihe a na-eme kwa ụbọchị” na-anochi anya ntala nke ma mmeghari nke mmuo ozi mbu ma nke mmuo ozi nke atọ, ma mgbe ndi nupu isi nke Laodisia tughariri ihe o putara n’isi ala, site n’ikowa akara nke Setan di ka akara nke Kraist, akara ugha ahụ ghoro ntala nke ozi adigboroja nke mmiri ozuzo ikpeazu ugha.

Kwusitanu onwe unu, juokwa anya; tienu mkpu, ee, tienu mkpu: ha nubigara mmanya okè, ma o bughị site na mmanya; ha na-asu ngongo, ma o bughị site na ihe onunu na-egbu egbu. N’ihi na Jehova awusawo n’elu unu mmuo nke oke ura, wee mechie anya unu: ndi amuma na ndi isi

unu, ndi ohu uzo, ka O kpuchiworo. Ma ohu niile aghowo unu dika okwu nke akwukwo e mechiri emechi, nke a na-enye onye guru akwukwo nke oma, na-asi, Biko, guo nke a: o sikwa, Apughị m; n'ihu na e mechiri ya emechi: A na-enyekwa akwukwo ahụ onye na-amaghi akwukwo, na-asi, Biko, guo nke a: o sikwa, Amaghi m akwukwo. Ya mere Jehova kwuru, Ebe o bu na ndi a ji onu ha abiakwute m, jiri egbugbere onu ha sopuru m, ma ha emeela ka obi ha noro m anya, ma egwu ha na-atu m bu ihe e kuziri ha site n'ihu umu mmadu: Ya mere, lee, Aga m aga n'ihu ime oru itunanya n'etiti ndi a, obuna oru itunanya na ihe ijuanya: n'ihu na amamihe nke ndi amamihe ha ga-ala n'iyi, nghota nke ndi nwere uche ha ga-ezokwa. Ahuhu ga-adiri ndi ahụ na-achọ izochi ndumodu ha n'ime omimi puo n'ihu Jehova, ndi oru ha dikwa n'ochichiri, ha na-asi, Onye na-ahụ anyi? onye makwara anyi? N'ezie, itughari ihe unu n'isi-ala ga-aguriri dika uru onye okpu ite: n'ihu na oru ahụ, o ga-asi onye mere ya, O meghi m? ma o bu ihe a kpuru akpu, o ga-asi onye kpara ya, O nweghi nghota? Aizaya 29:9–16.

Ndi amuma niile kwuru banyere ubochi ikpezu, ma igha ugha n'ihu oha ka e wee gbanwee putara "ihe a na-eme kwa ubochi" kpmkpam n'azu, na-enomi nke oma nkowa nke mmehie a na-apughị igbaghara. Ikpebi na mmadu efuola ruo mgbe ebighi ebi kariji ikike, ma o bu ikike omume oma, nke mmadu nwere n'ebe mmadu ibe ya no, ma nke ahụ abughị ihe a na-akowaputa n'ebe a.

Ndi ahụ e kwuru n'Aizaya na ha na-atughari ihe elu-ala, nke bu nnoo uzo ozo e si ekwuputa ihe Aizaya kowara n'ebe ozo dika ikpo ochichiri ihè ma o bu ikpo ihè ochichiri, ka a na-amata di ka ndi okenye ahụ na-achi Jerusalem ka a na-anochi anya ikpe ikpezu ha.

Ahuhu gadiji ndi na-akpo ihe ojoo ihe oma, na ihe oma ihe ojoo; ndi na-etinye ochichiri n'onodu ihè, na ihè n'onodu ochichiri; ndi na-etinye ilu n'onodu ihe di utu, na ihe di utu n'onodu ilu! Ahuhu gadiji ndi maara ihe n'anya nke onwe ha, na ndi nwere ogugu isi n'echiche nke onwe ha! Ahuhu gadiji ndi bu ndi dike n'inu mmanya, na ndi ikom siri ike n'igwakota mmanya na-egbu egbu: ndi na-agu ndi ajo omume n'onodu ndi ezi omume n'ihu ugwo oru, ma napu onye ezi omume ezi omume ya! Ya mere, dika oku si eripia ahija akoro, na ire oku na-agwu oka mkpofu, otu a ka mgborogwu ha ga-adi ka ire ure, na okooko ha ga-ebili dika aja: n'ihu na ha ajula iwu nke Jehova nke ndi agha, ma ledaa okwu nke Onye Nso nke Izrel anya. Ya mere iwe Jehova amula oku megide ndi ya, o setipuwokwa aka ya megide ha, o tigbuokwa ha: ugwu nta niile wee maa jijiji, ozu ha wee dokasia n'etiti ama nile. N'agbanyeghi ihe a niile, iwe ya alaghi azu, kama aka ya ka esetipuru ka o di. O ga-ebulikwa okoloto nye mba di iche iche sitere n'ebe di anya, o ga-afuru ha mkporohihi site na nsotu uwa: ma, lee, ha ga-abia oso oso nke ukwu. Aizaya 5:20–26.

A na-ebuli okoloto Chineke (ndi otu nari puku na iri ano na ano) elu di ka okoloto n'oge iwu ubochi Sonde na-abia ngwa ngwa, nke bu mgbe "iwe Onyenwe anyi na-enwu megide ndi ya," ma O na-eseti "aka ya megide ha," ma "na-eti ha ihe," ma "ozu ha ga-adokasi n'etiti okporo uzo di iche iche." Etiti okporo uzo ndi ahụ bu okporo uzo Jerusalem mgbe e nyere ndi mmuo ozi mbibi nke Ezikiel isi nke itoolu iwu ka ha puo "ma tie: ka anya unu ghara izoputa, unu enwela kwa ebere: gbuchapu kpmkpam ndi okenye na ndi na-eto eto, ma umu agboghọ na umuntakiri, na umu nwanyi: ma unu abiakwutela nwoke obula nke akara di n'ahu ya; malitekwa n'ebe nsọ m. Mgbe ahụ ha malitere n'aka ndi ikom ochie ndi no n'ihu ulo ahụ." "Ndi ikom ochie" nke Ezikiel, ndi Nwanyi White kwuru na ha bu ndi kwesiri ibu ndi nche nke ndi mmadu, bu "ndi mmanya na-egbu

nke Ifrem” nke Aizaya, ndị “na-eme ka ihe tugharia n’ala elu” n’isi nke iri abuo na asato na nke iri abuo na itoolu.

N’isi nke ise, ha bu ndi “di ike inu mmanya, na ndi ikom nwere ike igwakota ihe onunu siri ike: ndi na-agu ndi ajo omume n’uzo ezi omume n’ihi ugwo oru.” Site n’ibiputa akwukwo Questions on Doctrine, ndi ikom oge ochie ahụ nuru site n’iko nke Protestantizim ndapu n’ezi okwukwe, ma gosiputa ozi-oma ugha nke izi ezi nke na-ekwu na a pughi ido mmadu nsọ, na Kraist bu Onye Na-anochi anyi, ma o bughị Ihe Nlereanya anyi. N’ime ime nke a, akwukwo ahụ guru ndi ajo omume n’uzo ezi omume, n’ihi ugwo oru nke ibu ndi a nabatara n’etiti uka ndi dara ada nke Protestantizim ndapu n’ezi okwukwe. Akuku Akwukwo Nso ahụ na-akowa ikpe ikpeazu ha, ma ihe kpatara ikpe ahụ bu na ha “ledara okwu nke Onye Nso nke Izrel anya.” Ha mere nke a site n’iju nghota banyere “ihe a na-eme kwa ubochi,” nke ndi kposara mkpu awa ikpe nyere, na site n’inu site n’iko nke Protestantizim ndapu n’ezi okwukwe.

N’ebe ahụ ha na-agbanwe ihe di uto ka o buru ihe ilu, na ihe ilu ka o buru ihe di uto. Ozi ahụ nke di n’aka mmuo ozi ahụ mgbe O na-aridata bu ihe di uto, ma njedebe ozi ahụ bu ihe ilu. Ha na-aru uka na ezi ozi mmiri ozuzo ikpeazu nke na-amalite mgbe mmuo ozi ahụ na-aridata bu ihe ilu, ma n’isi njedebe ya ha na-akowa ozi udo ugha na nchekwa di uto, n’ihi na ha enweghi ike izere itughari ihe elu ala.

Ebe e gosiri mmehie a di n’isi njedebe nke oge nnwale ha di ka otu. Ya mere, o bu ihe kwesiri ekwesi ihu na omume ha nke imata oru Setan nke ikpere arusi di ka oru Kraist bu ihe yiri ya n’amuma nye mmehie a na-apughi igbaghara, nke bu imata oru Mmuo Nso di ka oru Setan. Itinye “ugha” ahụ n’ogbo nke ato nke Adventizim nyere echiche ndabere nke ozi mmiri ozuzo ikpeazu ugha ha, ma n’ikpeazu na-ewetara ha aghugho siri ike. N’ezi ebe ahụ Miller biara ighota ezi ihe “ihe a na-eme kwa ubochi” putara ka e si egosi ha di ka ndi a na-akwatu.

Ka mmadu obula ghara ighogbu unu n’uzo obula: n’ihi na ubochi ahụ agaghị abia, ma e wezuga ma ndapu n’ezi okwukwe e buru uzo bia, ma kpughee nwoke ahụ nke mmehie, nwa nke ila n’iyi; onye na-emegide ma na-ebuli onwe ya elu kariya ihe niile a na-akpo Chineke, ma o bu nke a na-efe ofufe; nke mere na o na-anodu ala n’ulo nsọ nke Chineke dika Chineke, na-egosi onwe ya na o bu Chineke. Unu echetaghị na, mgbe m ka nonyere unu, agwara m unu ihe ndi a? Ma ugbo a unu maara ihe na-egbochi ya, ka e wee kpughee ya n’oge ya. N’ihi na ihe omimi nke ajo omume amalitelari iru oru: naani onye ahụ nke ugbo a na-egbochi ga-anogide na-egbochi, ruo mgbe e wepuru ya n’uzo. Ma mgbe ahụ ka a ga-ekpughe Onye Ajo ahụ, onye Onyenwe anyi ga-eji mmuo nke onu ya lara n’iyi, ma jiri nchaputa nke obibia ya bibie: obuna ya ahụ, onye obibia ya si n’oru Setan puta, n’ike niile na ihe iriba ama na oru ebube ugha niile, na aghugho niile nke ajo omume n’ime ndi na-ala n’iyi; n’ihi na ha anabataghị ihunanya nke eziokwu, ka e wee zoputa ha. Ma n’ihi nke a ka Chineke ga-ezitere ha aghugho siri ike, ka ha wee kwere ugha: ka e wee maa ha niile ikpe, ndi na-ekweghi eziokwu, kama ndi nwere obi uto n’ajo omume. 2 Ndi Tesalonajika 2:3–12.

Ndi amuma na-ekwu gbasara ubochi ikpeazu kariya akuko nsọ o bu bula ozo gara aga, nke a bukwa eziokwu banyere akuku Akwukwo Nso a. Nkume ntola nke mmuba ihe omuma nke Miller bukwa nkume ntola nke mmuba ihe omuma nke biara n’afọ 1989, n’ihi na nghota ziri ezi banyere akuko

amuma jikọtara na “nke kwa ụbọchi,” na-akọwa akụkọ ihe mere eme nke amaokwu iri anọ na iri anọ na otu nke Daniel iri na otu. Ihe nke a pụtara bụ na ọ bụrụ na onye na-amụ amuma aghọtaghị ọrụ ikpere arụsị na mmekọrịta ya n’amuma na Rome nke popu, mgbe ahụ onye na-amụ ihe ahụ agaghị enwe ike ịmata na ọrụ nke mbụ ịgbochi ịrị elu nke ọchịchị popu, ma emesịa ọrụ nke idobe ọchịchị popu n’ocheeze nke ụwa, bụ ikpere arụsị ruzuru; ọrụ ahụ na-anọchite anya ọrụ anụ ọhịa nke ụwa nke Mkpughe iri na atọ, nke na mbụ na-egbochi ọchịchị popu, ma mgbe ahụ ọ na-agbanwe ma tinye ya n’ocheeze nke ụwa. A na-anọchi anya ọrụ anụ ọhịa nke ụwa nke Mkpughe iri na atọ dika ihe ga-eme n’odinihu nye America.

Anyị ga-aga n’ihu n’itule mmeghe nke ihè nke Osimiri Hiddekel n’isiokwu anyị na-esonụ.

“Onye na-ahụ ihe dị n’okpuru elu, onye na-agukwa obi mmadụ nile, na-ekwu maka ndị natara nnukwu ihè, si: ‘A naghị emekpa ha ahụ ma ọ bụ mee ka ha juo anya n’ihi onọdụ omume na onọdụ ime mmụọ ha.’ Ee, ha ahọrowo ụzọ nke onwe ha, mkpuru obi ha nwekwara mmasi n’ihe arụ nile ha. Mụ onwe M ga-ahoputakwa aghughọ ha, meekwa ka ihe ndị ha na-atụ egwu bjakwasị ha; n’ihi na mgbe M kpọrọ, ọ dighị onye zara; mgbe M kwuru okwu, ha anughị: kama ha mere ihe ojọ n’ihu Anya M, hōrōkwa ihe ahụ nke na-adighị amasi M.’ ‘Chineke ga-ezipuru ha aghughọ dị ike, ka ha wee kwere ụgha,’ n’ihi na ha anabataghị ihunanya nke eziokwu, ka e wee zoputa ha,’ ‘kama ha nwere obi uto n’ajọ omume.’ Aisaja 66:3, 4; 2 Ndị Tesalonajika 2:11, 10, 12.

“Onye Ozizi nke eluigwe juru si: ‘Gini bụ aghughọ ka njo nke puru iduhie uche karịa ime ka o doo anya na unu na-ewu n’elu ntọala ziri ezi nakwa na Chineke na-anabata ọrụ unu, ebe n’eziokwu unu na-eme otutu ihe di ka usoro amuma nke ụwa si di ma na-emehie megide Jehova? Ewoo, ọ bụ nnukwu aghughọ, nduhie na-adoro adoro, nke na-achikwa uche mmadụ mgbe ndi mmadụ ndi marala eziokwu n’otu oge gara aga na-emehie udi nsopuru Chineke dika mmụọ na ike ya; mgbe ha na-eche na ha bara ụba, na ha abawanyela n’akunuba, na ha enweghi ihe ọ bula ha ji mkpa, ebe n’eziokwu ha ji ihe niile mkpa.’”

“Chineke agbanweghi n’otu O si ele ndi ohu Ya kwesiri ntukwasị obi anya, ndi na-edobe uwe ha n’enweghi ntupo. Ma otutu na-eti mkpu, si, ‘Udo na nchekwa,’ ebe mbibi mberede na-abiakwute ha. O gwula ma e nwee ncheghari zuru ezu, ọ gwula ma mmadụ eweda obi ha ala site n’ikwu mmehie ha ma nata eziokwu ahụ dika ọ di n’ime Jizos, ha agaghị abanye n’eluigwe ma oli. Mgbe ime ka anyi di ocha ga-ewere onodụ n’etiti anyi, anyi agaghizi anọ n’udo ụgha, na-anya isi na anyi bara ogaranya ma baa ụba n’ihe onwunwe, na anyi achoghi ihe ọ bula.”

“Onye puru ikwu n’eziokwu si: ‘A nwalawo ọla-edo anyi n’oku; uwe anyi adighi enwe ntupo sitere n’uwa?’ Ahuru m Onye Nkuzi anyi ka O na-atu aka n’uwe nke a na-akpo ezi omume. Mgbe O yipusiri ha, O kpughere mmeru ahụ di n’okpuru ha. Mgbe ahụ O siri m: ‘I hughị otu ha si n’inya isi kpuchie mmeru ha na ire ure nke agwa ha? “Olee otu obodo ahụ nke kwesiri ntukwasị obi si gho akwuna!” E meela ulo Nna m ulo ahia, ebe onuno na ebube nke Chineke siri puo! N’ihi nke a ka adighi ike ji di, ike adikwaghikwa.’” Testimonies, volume 8, 249, 250.